

**SÖKANDE**

SweProd Graphics AB, 556775-4766  
Sotaregatan 3  
621 53 Visby

**MOTPART**

Transportstyrelsen  
601 73 Norrköping

**SAKEN**

Överprövning enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU

---

**FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE**

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

---

**BAKGRUND OCH YRKANDEN**

Transportstyrelsen genomför upphandlingen *Registreringsskyltar*, dnr TSG 2017-451. Upphandlingen genomförs som öppet förfarande enligt LOU och tilldelning sker till det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet utifrån grunden pris. Transportstyrelsen meddelade den 22 februari 2018 ett tilldelningsbeslut enligt vilket Aktiebolaget Scandinavian Motorcenter (SMAB) tilldelades kontrakt i upphandlingen. Av upphandlingsprotokoll till beslutet framgår att det vid anbudstidens utgång hade inkommit anbud från sex anbudsgivare, varav fyra kvalificerades till anbudsutvärderingen. Av dessa hade SMAB lägsta pris och SweProd Graphics AB (Bolaget) näst lägsta pris.

Dok.Id 324182

---

<b>Postadress</b>	<b>Besöksadress</b>	<b>Telefon</b>	<b>Telefax</b>	<b>Expeditionstid</b>
Box 406	Brigadgatan 3	013-25 11 00	013-25 11 40	måndag–fredag
581 04 Linköping		E-post: <a href="mailto:forvaltningsrattenilinkoping@dom.se">forvaltningsrattenilinkoping@dom.se</a>		08:00–16:00
		<a href="http://www.forvaltningsrattenilinkoping.domstol.se">www.forvaltningsrattenilinkoping.domstol.se</a>		

Bolaget ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att förvaltningsrätten ska besluta om rättelse med innebörden att SMAB diskvalificeras från upphandlingen och att ett nytt tilldelningsbeslut, innebärande att avtalet tilldelas Bolaget, fattas.

Transportstyrelsen begär att ansökan om överprövning avslås.

#### VAD PARTERNA SAMMANFATTNINGSVIS HAR ANFÖRT

##### **Bolaget**

##### *Uteslutning enligt punkten 4.3.3*

Av punkten 4.3.3 i upphandlingsdokumentet framgår att en leverantör får uteslutas om Transportstyrelsen kan visa att någon omständighet i 13 kap. 3 § LOU föreligger. Transportstyrelsen har därefter angett ett antal omständigheter som avses. Av särskilt intresse avseende SMAB är punkterna 7 och 9 (som motsvarar punkter 4 och 6 i 13 kap. 3 § LOU), dvs. att leverantören har ”ingått överenskommelser med andra leverantörer för att snedvrیدا konkurrensen” och att leverantören ”har en jävssituation eller på annat sätt innebär en snedvridning av konkurrensen i den aktuella upphandlingen, som inte kan lösas på annat sätt”.

De två största maskintillverkarna för den utrustning som krävs för tillverkning av registrerings skyltar är Erich Utsch AG (Utsch) i Tyskland och UTAL sp. z. o. o. (UTAL). Bolaget har varit i kontakt med båda företagen för offert på nödvändiga maskiner för att starta tillverkning av registrerings skyltar i Sverige. De svarar att det tyska bolaget Utsch är storägare i bolaget UTAL samt att det är samma storägare i Utsch som i nuvarande avtalsinnehavare i Sverige, SMAB. När Bolaget ställer en prisförfrågan på maskinin köp till de båda maskintillverkarna svarar de att de inte är förhindrade att

lämna offert till annan aktör men att de måste meddela sina ägare innan och något pris har heller inte lämnats.

Marknaden i denna upphandling är Sverige och produkten är registreringsskyltar. SMAB har genom sina äganden skapat ett sätt att kontrollera marknaden för registreringsskyltar i Sverige då de försvårar avsevärt för andra aktörer att ta sig in. SMAB har skaffat sig ett majoritetsäggande av i detta fall två bolag vilket legaliserar den marknadskontroll som här uppstått då de nu är att anse som samma ekonomiska enhet och är fria att avtala om överenskommelser utan att omfattas av 2 kap. 1 § konkurrenslagen.

SMAB har genom huvudägande i maskintillverkarna Utsch och UTAL skaffat sig en dominerande ställning på marknaden vilket enligt svaren från maskintillverkarna påverkar deras agerande vid prisförfrågan från ny potentiell aktör. Missbruk av en dominerande ställning på marknaden är förbjudet enligt 2 kap. 7 § konkurrenslagen. Detta förfarande hos SMAB syftar till att hindra, begränsa och snedvrída konkurrensen på marknaden för tillverkning av registreringsskyltar i Sverige. SMAB borde mot bakgrund av det anförda ha uteslutits från upphandlingen.

#### *Kravet på erfarenhet enligt punkten 4.4.9*

Transportstyrelsen har i punkten 4.4.9 i upphandlingsdokumentet krävt att anbudsgivare/underleverantörer ska vara verksamma inom det aktuella uppdragsområdet och ha minst två liknande referensuppdrag. Med liknande uppdrag avses tillverkningsindustri med masstillverkning av skyltar för yrkesbruk.

Enligt SMAB:s årsredovisning för 2016 uppgår intäkterna till drygt 115 323 tkr (exkl. moms) och enligt allabolag.se utgörs drygt 142 783 tkr (inkl. moms) av detta av intäkter från Transportstyrelsen. Utrymmet för ett andra

referensuppdrag av nämnvärd volym som uppfyller kravet på masstillverkning borde därmed inte finnas inom SMAB:s verksamhet då de i huvudsak har en kund, Transportstyrelsen. Kravet borde därmed inte anses vara uppfyllt och utgör skäl för uteslutning av SMAB.

Av punkt 4.4.9 framgår vidare att "kravet för att dessa referensuppdrag ska godkännas är (...) positiva omdömen om uppdragens genomförande med avseende på pris, kvalitet och tid". Här förutsätts SMAB ha angett Transportstyrelsen som ett av sina referensuppdrag och Bolaget ifrågasätter hur Transportstyrelsen som kund och referensperson kan ställa sig positiv till SMAB:s prisbild vilket under förfrågningsunderlaget är ett krav för godkännande då inlämnat anbud i aktuell upphandling är väsentligt mycket lägre.

#### **Transportstyrelsen**

Transportstyrelsen bestrider att Scandinavian Motorcenter borde ha uteslutits med hänvisning till punkten 4.3.3 eller punkten 4.4.9 i upphandlingsdokumentet, eller till någon annan uteslutningsgrund. SMAB har uppfyllt samtliga obligatoriska krav och lämnat det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet enligt angiven grund för utvärdering. Transportstyrelsen kan genom tilldelning av SMAB inte anses ha brutit mot någon av de grundläggande principerna i 4 kap 1 § LOU eller mot någon annan bestämmelse i nämnda lag på sådant sätt att Bolaget har lidit eller kan komma att lida skada.

#### *Uteslutning enligt punkten 4.3.3*

Enligt Transportstyrelsen har det inte framkommit indikationer på att SMAB har ingått överenskommelser med andra leverantörer som syftar till att snedvrیدا konkurrensen. Transportstyrelsen uppfattar det som att det är ostridigt mellan parterna att SMAB, Utsch och UTAL ingår i samma koncern som är samma ekonomiska enhet. Av 2 kap. 1 § konkurrenslagen följer

att avtal eller samordnade förfaranden mellan företag är förbjudna om de har till syfte att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på marknaden på ett märkbart sätt eller om de ger ett sådant resultat. Avtal mellan företag som ingår i samma ekonomiska enhet faller utanför förbudet i konkurrenslagen. Företag i samma ekonomiska enhet får alltså samarbeta vid upphandlingar.

Det har inte framkommit att det föreligger en jävssituation eller att det på annat sätt innebär en snedvridning av konkurrensen i den aktuella upphandlingen av att SMAB antas som leverantör. Sammantaget har Transportstyrelsen inte varit berättigad att utesluta SMAB från den nu förevarande upphandlingen enligt punkten 4.3.3. Att utesluta SMAB skulle tvärtom stå i strid mot likabehandlingsprincipen.

*Kravet på erfarenhet enligt punkten 4.4.9*

Transportstyrelsen är av uppfattningen att de slutsatser som Bolaget anser kan dras om erfarenhet beträffande SMAB:s anbud är oriktiga. Uppgifterna om innehållet på hemsidan allabolag.se kan inte vitsordas, och inte heller att det vore möjligt att dra de slutsatser som Bolaget gör gällande av påstådda uppgifter därifrån.

SMAB, som är verksam inom det aktuella uppdragsområdet, har lämnat två stycken liknande referensuppdrag som uppfyller kraven under punkten 4.4.9. Utöver Transportstyrelsen har SMAB lämnat Statens Vegvesen (Norge) som referens. Sedan 2009 tillverkar SMAB samtliga registreringsskyltar för den norska marknaden, med en årlig volym motsvarande drygt 700 000 registreringsskyltar med tillhörande distributionsansvar.

I punkten 4.4.9 anges att kravet för att referensuppdragen ska godkännas är att referenspersonerna i huvudsak har positiva omdömen om uppdragens genomförande med avseende på pris, kvalitet och tid. Huruvida en referens-

person i huvudsak har positiva omdömen om ett uppdrags genomförande är givetvis kopplat till det specifika avtalet med den då aktuella prisbilden. De referensuppdrag som lämnats av SMAB uppfyller kravet i upphandlingsdokumentet på att referenspersonerna i huvudsak har positiva omdömen om uppdragens genomförande med avseende på pris, kvalitet och tid.

### SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

En upphandlande myndighet är fri att bestämma hur upphandlingsdokumenten i en upphandling ska utformas samt kriterierna för tilldelning av kontrakt så länge de gemenskapsrättsliga principerna iakttas. De obligatoriska krav som anges i upphandlingsdokumentet ska normalt vara till fullo uppfyllda i anbudet för att den upphandlande myndigheten ska kunna uppta ett anbud till slutlig anbudsutvärdering och tilldela anbudsgivaren kontrakt i upphandlingen (jfr HFD 2016 ref. 37).


Vad först beträffar det Bolaget anfört om att Transportstyrelsen borde ha uteslutit SMAB då två av de frivilliga uteslutningsgrunder som anges i punkten 4.3.3 i upphandlingsdokumentet och 13 kap. 3 § LOU föreligger kan det konstateras att både bestämmelsen i 13 kap. 3 § LOU och skrivelsen i upphandlingsdokumentet är fakultativa, dvs. de ger den upphandlande myndigheten en möjlighet, men inte en skyldighet, att utesluta en leverantör från upphandlingen. Eftersom det inte finns någon skyldighet för den upphandlande myndigheten att utesluta en leverantör med anledning av sådana uppgifter som Bolaget har lämnat i denna del medför inte det som anförts att Transportstyrelsen skulle ha brutit mot någon grundläggande princip eller annan bestämmelse i LOU genom att inte utesluta SMAB. Det finns därför inte skäl att i övrigt bedöma de omständigheter som Bolaget gjort gällande i denna del.

Vad sedan gäller frågan huruvida SMAB har uppfyllt det ställda kravet om erfarenhet enligt punkten 4.4.9 i upphandlingsdokumentet konstaterar förvaltningsrätten att annat är i målet inte visat än att SMAB i enlighet med det ställda kravet har lämnat två stycken referenser som uppfyller kravet att avse liknande uppdrag genomförda de senaste tre åren och för vilka referenspersoner i huvudsak har positiva omdömen om referensuppdragens genomförande med avseende på pris, kvalitet och tid. SMAB har därmed uppfyllt det ställda kravet, varför något skäl att utesluta SMAB eller att förkasta dess anbud på grund av det Bolaget gjort gällande har inte påvisats föreligga.

Mot bakgrund av det ovan anförda saknas skäl för ingripande enligt 20 kap. 6 § LOU, varför ansökan om överprövning ska avslås.

#### **HUR MAN ÖVERKLAGAR**

Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1D-LOU).

  
Tomas Kjellgren  
Rådman

Handläggare har varit föredragande juristen Stefka Bokmark.



## HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

---

Den som vill överklaga förvaltningsrättens avgörande ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.** Adressen till förvaltningsrätten framgår av avgörandet.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom **tre veckor** från den dag då klaganden fick del av avgörandet. Om avgörandet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när det kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag som avgörandet meddelades. För offentlig part räknas tiden för överklagande alltid från den dag avgörandet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

### Prövningstillstånd i kammarrätten

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller

4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

### Överklagandets innehåll

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person- eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Även adress och telefonnummer till arbetsplatsen ska anges, samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning.

Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-post-adress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

Om samtliga ovan nämnda person- eller adressuppgifter har lämnats tidigare i målet och fortfarande är aktuella behöver de inte uppges igen. Om någon uppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. uppgift om det avgörande som överklagas – förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för avgörandet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens avgörande som klaganden vill få till stånd,



5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

*Forts. nästa sida*

### **Avtal före laga kraft i vissa mål**

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens avgörande har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, eller
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan fyra förstnämnda lagarna och i 20 kapitlet i de två sistnämnda lagarna.

### **Ytterligare information**

Behöver ni fler upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till förvaltningsrätten.

